Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 20. januarja 2021*

„Predhodno odločanje – Direktiva 2004/83/ES – Minimalni standardi glede pogojev za priznanje statusa begunca ali statusa subsidiarne zaščite – Status begunca – Člen 2(c) – Prenehanje statusa begunca – Člen 11 – Sprememba okoliščin – Člen 11(1)(e) – Možnost izkoristiti zaščito izvorne države – Merila presoje – Člen 7(2) – Finančna in socialna podpora – Neupoštevnost“

V zadevi C-255/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (višje sodišče (oddelek za priseljevanje in azil), Združeno kraljestvo) z odločbo z dne 22. marca 2019, ki je na Sodišče prispela 26. marca 2019, v postopku

Secretary of State for the Home Department

proti

OA,

ob udeležbi

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR),

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi A. Arabadjiev, predsednik senata, K. Lenaerts, predsednik Sodišča v funkciji sodnika drugega senata, A. Kumin, T. von Danwitz (poročevalec) in P. G. Xuereb, sodniki,

generalni pravobranilec: G. Hogan,

sodna tajnica: C. Strömholm, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 27. februarja 2020,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za vlado Združenega kraljestva Z. Lavery in J. Simpson, agentki, skupaj z D. Blundellom, barrister,

– za francosko vlado sprva A.-L. Desjonquères, A. Daniel, D. Colas in D. Dubois, nato A.-L. Desjonquères, A. Daniel in D. Dubois, agenti,

– za madžarsko vlado M. Z. Fehér in R. Kissné Berta, agenta,

* Jezik postopka: angleščina.

– za Evropsko komisijo sprva A. Azema, M. Condou-Durande in J. Tomkin, nato A. Azema in J. Tomkin, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 30. aprila 2020

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 2(c), člena 7 in člena 11(1)(e) Direktive Sveta 2004/83/ES z dne 29. aprila 2004 o minimalnih standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito, in o vsebini te zaščite (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 7, str. 96).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Secretary of State for the Home Department (minister za notranje zadeve, Združeno kraljestvo) in OA, somalijskim državljanom, zaradi preklica njegovega statusa begunca.

Pravni okvir

Mednarodno pravo

3 Konvencija o statusu beguncev, podpisana v Ženevi 28. julija 1951 (*Recueil des traités des Nations unies*, zvezek 189, str. 150, št. 2545 (1954)), je začela veljati 22. aprila 1954. Dopolnjena je bila s Protokolom o statusu beguncev, ki je bil 31. januarja 1967 sklenjen v New Yorku in je začel veljati 4. oktobra 1967 (v nadaljevanju: Ženevska konvencija).

4 Na podlagi člena 1(A)(2), prvi pododstavek, Ženevske konvencije se izraz „begunec“ uporablja za vsako osebo, ki se zaradi „utemeljenega strahu pred preganjanjem, osnovanem na rasi, veri, narodni pripadnosti, pripadnosti določeni družbeni skupini ali določenemu političnemu prepričanju, nahaja izven države, katere državljan je, in ne more ali zaradi tega strahu noče izkoristiti zaščite te države, ali osebo brez državljanstva, ki se nahaja izven države, kjer je imela običajno prebivališče, pa se zaradi takšnih dogodkov ne more ali zaradi omenjenega strahu noče vrniti v to državo“.

5 Člen 1(C)(5) navedene konvencije določa:

„Ta konvencija se preneha uporabljati za vsako osebo, na katero se nanašajo določbe dela A v naslednjih primerih:

[…]

5. če ne more še naprej odrekati uživanje varstva države, katere državljan je, ker so prenehale obstajati okoliščine, na podlagi katerih [ji] je bil priznan status begunca;

pri čemer je razumljivo, da se določbe tega odstavka uporabljajo za begunca, na katerega se nanaša prvi odstavek A dela tega člena, ki lahko za zavračanje uživanja varstva države, katere državljan je, navede nujne razloge, ki izvirajo iz prejšnjega preganjanja.“

Pravo Unije

6 V uvodni izjavi 3 Direktive 2004/83 je navedeno, da „Ženevska konvencija in Protokol predstavljata temelja mednarodne pravne ureditve za zaščito beguncev“.

7 Člen 1 te direktive določa:

„Namen te direktive je določitev minimalnih standardov glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito, in o vsebini te zaščite.“

8 Člen 2, od (c) do (e), navedene direktive določa:

„V tej direktivi:

[…]

(c) ‚begunec‘ pomeni državljana tretje države, ki se zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem zaradi rasne, verske, nacionalne pripadnosti, političnega prepričanja ali pripadnosti določeni družbeni skupini nahaja izven države, katere državljan je, in ne more ali zaradi tega strahu noče izkoristiti zaščite te države, ali osebo brez državljanstva, ki se nahaja izven prejšnje države stalnega prebivališča zaradi enakih razlogov, kot so navedeni zgoraj, in se zaradi tega strahu noče vrniti vanjo, in za katero se ne uporablja člen 12;

(d) ‚status begunca‘ pomeni priznanje državljana tretje države ali osebe brez državljanstva kot begunca s strani države članice;

(e) ‚oseba, upravičena do subsidiarne zaščite‘ pomeni državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, ki ni opredeljena kot begunec, a je bilo v zvezi z njim dokazano, da obstajajo utemeljeni razlogi za prepričanje, da bi se zadevna oseba, če bi se vrnila v izvorno državo, ali v primeru osebe brez državljanstva, v prejšnjo državo stalnega prebivališča, soočila z utemeljenim tveganjem, da utrpi resno škodo, kot je opredeljena v členu 15, in za katero se člen 17(1) in (2) ne uporablja, in ki zaradi takega tveganja noče izkoristiti zaščite te države“.

9 Člen 7 iste direktive, naslovljen „Subjekti zaščite“, v odstavkih 1 in 2 določa:

„1. Zaščito lahko nudi:

(a) država; ali

(b) stranke ali organizacije, vključno z mednarodnimi organizacijami, ki nadzorujejo državo ali bistveni del ozemlja države.

2. Zaščita se načelno nudi, kadar subjekti iz odstavka 1 sprejmejo razumne ukrepe za preprečitev preganjanja ali resne škode, med drugim z vodenjem učinkovitega pravnega sistema za odkrivanje, pregon in kaznovanje dejanj, ki pomenijo preganjanje ali resno škodo, prosilec pa ima dostop do takšne zaščite.“

10 Člen 9 Direktive 2004/83, naslovljen „Dejanja preganjanja“, določa:

„1. Dejanja preganjanja v smislu člena 1A Ženevske konvencije morajo:

(a) biti dovolj resne narave ali dovolj ponavljajoča, da predstavljajo hudo kršitev temeljnih človekovih pravic, zlasti pravic, od katerih odstopanja niso mogoča po členu 15(2) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin[, podpisane v Rimu 4. novembra 1950, v nadaljevanju: EKČP]; ali

(b) predstavljati akumulacijo različnih ukrepov, vključno s kršitvami človekovih pravic, ki je dovolj huda, da vpliva na posameznika na podoben način kot je opisano v točki (a).

2. Dejanja preganjanja, opredeljena v odstavku 1, imajo lahko med drugim naslednje oblike:

(a) dejanja fizičnega ali psihičnega nasilja, vključno z dejanji spolnega nasilja;

[…]

3. Skladno s členom 2(c) mora obstajati povezava med razlogi iz člena 10 in dejanji preganjanja, kot so določena v odstavku 1.“

11 Člen 11 te direktive, naslovljen „Prenehanje“, v odstavku 1(e) in odstavku 2 določa:

„1. Državljan tretje države ali oseba brez državljanstva preneha biti begunec, če:

[…]

(e) zaradi prenehanja okoliščin, zaradi katerih so mu priznali status begunca, več ne more zavračati zaščite države, katere državljan je;

[…]

2. Pri obravnavanju točk (e) in (f) odstavka 1 države članice upoštevajo, ali je sprememba okoliščin dovolj pomembna in trajna, da begunčevega strahu pred preganjanjem več ne morejo šteti za utemeljenega.“

12 Člen 15 navedene direktive, naslovljen „Resna škoda“, določa:

„Resna škoda zajema:

(a) smrtno kazen ali usmrtitev; ali

(b) mučenje ali nehumano ali ponižujoče ravnanje ali kazen prosilca v izvorni državi; ali

(c) resno in individualno grožnjo za življenje ali osebnost civilista zaradi samovoljnega nasilja v situacijah mednarodnega ali notranjega oboroženega spopada.“

13 Direktiva 2004/83 je bila z učinkom od 21. decembra 2013 razveljavljena z Direktivo 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (UL 2011, L 337, str. 9). V skladu z uvodno izjavo 50 zadnjenavedene direktive Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska ni sodelovalo pri sprejetju navedene direktive, ki zato zanj ni zavezujoča in se v njem ne uporablja.

Pravo Združenega kraljestva

14 Člen 4(1) in (2) Refugee Person In Need of International Protection Regulations 2006 (pravilnik o beguncu ali osebi, ki potrebuje mednarodno zaščito iz leta 2006) določa:

„1. Pri odločanju, ali je oseba begunec ali oseba, upravičena do humanitarne zaščite, lahko zaščito pred preganjanjem ali resno škodo zagotavljajo:

(a) država; ali

(b) stranke ali organizacije, vključno z mednarodnimi organizacijami, ki nadzorujejo državo ali bistveni del ozemlja države.

2. Za zaščito se šteje, da se načelno zagotavlja, kadar subjekti iz odstavka l(a) in (b) sprejmejo razumne ukrepe za preprečitev preganjanja ali resne škode z vodenjem učinkovitega pravnega sistema za odkrivanje, pregon in kaznovanje dejanj, ki pomenijo preganjanje ali resno škodo, in ko ima oseba iz odstavka 1 dostop do takšne zaščite.“

15 Člen 338A Immigration Rules (pravila o priseljevanju) določa:

„Osebi, ki ji je bil status begunca priznan na podlagi člena 334, se ta status prekliče oziroma ne podaljša, če se uporablja kateri od členov od 339A do 339AB. […]“

16 Člen 339A teh pravil določa:

„Ta člen se uporablja, kadar je notranji minister prepričan, da velja eden ali več od naslednjih pogojev:

[…]

(v) zaradi prenehanja okoliščin, zaradi katerih jim je bil priznan status begunca, ne morejo več zavračati zaščite države, katere državljani so; ali

(vi) če gre za osebo brez državljanstva, ki se lahko vrne v državo njenega običajnega prebivališča, ker so prenehale obstajati okoliščine, na podlagi katerih ji je bil priznan status begunca;

Pri obravnavanju točk (v) in (vi) notranji minister upošteva, ali je sprememba okoliščin dovolj pomembna in trajna, da begunčevega strahu pred preganjanjem ni več mogoče šteti za utemeljenega.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

17 OA je somalijski državljan iz Mogadiša (Somalija). Je pripadnik manjšinskega plemena Reer Hamar.

18 OA in njegova tedanja žena sta v devetdesetih letih prejšnjega stoletja večkrat utrpela resno škodo in nasilne napade milice Hawiye v Mogadišu.

19 Leta 2001 sta pobegnila iz Somalije in odpotovala v Kenijo. Istega leta je tedanja žena OA vstopila v Združeno kraljestvo in zaradi preganjanja, navedenega v prejšnji točki, dobila status begunca.

20 OA je leta 2003 odpotoval v Združeno kraljestvo in v Združenem kraljestvu dobil status begunca kot vzdrževan družinski član tedanje žene.

21 Minister za notranje zadeve je 8. julija 2014 OA obvestil, da mu namerava preklicati status begunca.

22 Minister za notranje zadeve je z odločbo z dne 27. septembra 2016 OA preklical status begunca zaradi spremembe okoliščin v njegovi izvorni državi in ga izvzel iz humanitarne zaščite na podlagi nacionalne zakonodaje o priseljevanju, pri čemer je menil, da vrnitev OA v njegovo izvorno državo ne bi kršila obveznosti Združenega kraljestva iz člena 3 EKČP.

23 OA je zoper to odločbo vložil tožbo pri First-tier Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (sodišče prve stopnje (oddelek za priseljevanje in azil), Združeno kraljestvo). Navedeno sodišče je izdalo prvo sodbo, s katero je v celoti zavrnilo tožbo OA, ko pa je Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (višje sodišče (oddelek za priseljevanje in azil), Združeno kraljestvo) prvo sodbo razveljavilo, je prvonavedeno sodišče izdalo drugo sodbo, s katero je bila navedena tožba delno zavrnjena.

24 Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (višje sodišče (oddelek za priseljevanje in azil)) mora po tem, ko je razveljavilo to drugo sodbo, zdaj ponovno obravnavati tožbo OA.

25 Minister za notranje zadeve pred predložitvenim sodiščem trdi, da je upravičen OA preklicati status begunca zaradi trajne spremembe okoliščin v njegovi izvorni državi na podlagi člena 11(1)(e) Direktive 2004/83, ker po njegovem mnenju v regiji Mogadiša večinsko pleme ne preganja več manjšinskih plemen in ker država v tej regiji zagotavlja učinkovito zaščito. V zvezi s tem se minister za notranje zadeve opira na sodbo navedenega sodišča z dne 3. oktobra 2014, MOJ in drugi (vrnitev v Mogadiš), ki se uporablja kot smernica glede te države:

„(ii) Na splošno oseba, ki je ‚običajni civilist' (to pomeni, da ni povezana z varnostnimi silami, kakršno koli vladno ali uradno upravo ali katero koli nevladno ali mednarodno organizacijo), ob vrnitvi v Mogadiš po obdobju odsotnosti ne bo soočena z utemeljenim tveganjem preganjanja ali škode, zaradi česar bi bila potrebna zaščita na podlagi člena 3 EKČP ali člena 15(c) Direktive [2004/83]. […]

[…]

(vii) Oseba, ki se vrne v Mogadiš po obdobju odsotnosti, se bo obrnila na svojo primarno družino, če jo ima in ta tam živi, da bi ji pomagala, da se ponovno privadi na življenje tam in da si zagotovi sredstva za preživetje. Čeprav lahko oseba, ki se je vrnila, poišče pomoč tudi pri pripadnikih svojega plemena, ki niso bližnji sorodniki, taka pomoč za večino pripadnikov plemena ni tako verjetna, saj manjšinska plemena ne morejo prav veliko ponuditi.

(viii) Pomen pripadnosti plemenu se je v Mogadišu spremenil. Plemena zdaj verjetno zagotavljajo mehanizme socialne podpore in pomagajo pri dostopu do sredstev za preživljanje, zaščitno funkcijo pa izvajajo manj kot prej. V Mogadišu ni plemenskih milic, ni nasilja med plemeni in ni diskriminatorne obravnave na podlagi plemenske pripadnosti, niti za pripadnike manjšinskih plemen.

[…]

(xi) Zato bodo samo tisti, ki nimajo podpore plemena ali družine, ki ne bodo prejemali denarja iz tujine in ki nimajo pravih možnosti, da si zagotovijo sredstva za preživljanje, ko se vrnejo, soočeni z možnostjo življenja v razmerah, ki so v smislu humanitarne zaščite pod mejo sprejemljivega.

(xii) Iz dokazov je jasno razvidno, da lahko zdaj praviloma tudi tisti, ki ne izvirajo iz Mogadiša, pridejo živet v mesto, ne da bi bili izpostavljeni tveganju iz člena 15(c) Direktive [2004/83] ali soočeni z utemeljenim tveganjem življenja na robu družbe. Po drugi strani pa premestitev v Mogadiš pripadnika manjšinskega plemena, ki nima predhodnih povezav z mestom, dostopa do sredstev in drugih oblik plemenske, družinske ali socialne podpore, po vsej verjetnosti ni realistična, saj bi mu zaradi neobstoja sredstev, da bi si lahko ustvaril dom, in neke oblike stalne finančne podpore

grozilo utemeljeno tveganje, da mu ne bi preostalo drugega, kot da živi v začasni namestitvi znotraj taborišča za notranje razseljene osebe, kjer obstaja resnična možnost, da bo moral živeti v razmerah, ki so pod sprejemljivimi humanitarnimi standardi.“

26 OA te ugotovitve prereka in trdi, da ima še vedno utemeljen strah pred preganjanjem v Mogadišu in da ga somalijski državni organi ne morejo zaščititi pred resno škodo. V zvezi s tem se OA sklicuje na presojo United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) [Visoki komisariat Združenih narodov za begunce (UNHCR)] iz junija 2014, v skladu s katero so varnostne razmere v Mogadišu še vedno zelo zaskrbljujoče glede vprašanja dostopnosti državne zaščite, pri čemer so manjšinska plemena še vedno v posebej neugodnem položaju, zlasti v tem mestu. Poleg tega OA trdi, da sodba, ki se uporablja kot smernica glede te države in je navedena v prejšnji točki, temelji na napačni razlagi državne zaščite, ker delno temelji na obstoju zaščite od družine ali drugih pripadnikov plemena, ki niso državni, ampak zasebni subjekti.

27 V skladu z navedbami v predlogu za sprejetje predhodne odločbe nekatera sodišča Združenega kraljestva menijo, da je treba dostopnost zadostne zaščite upoštevati tako v fazi presoje elementa, ki se nanaša na „utemeljen strah pred preganjanjem“, kot v fazi presoje elementa v zvezi z „zaščito“, katero prosilec ne more ali noče izkoristiti, ne da bi morale biti v teh dveh fazah vedno izpolnjene iste zahteve. Ta sodišča menijo, da je treba drugi element sicer presojati glede na zahteve, ki izhajajo iz člena 7 Direktive 2004/83, vendar se te zahteve ne uporabljajo pri preizkusu prvega elementa, pri katerem se torej lahko upoštevajo vse oblike zaščite in zlasti podpora, ki jo zagotavlja med drugim družina ali pleme zadevne osebe.

28 Glede položaja OA po morebitni vrnitvi v Mogadiš, predložitveno sodišče meni, da bi imel ta v tem mestu možnosti zaposlitve, čeprav omejene zaradi svoje zmanjšane mobilnosti. Poleg tega bi lahko OA poiskal finančno podporo pri svoji ožji družini, ki živi v navedenem mestu, in sicer pri svoji sestri, ki je nazadnje prebivala v Dubaju (Združeni arabski emirati), in pri pripadnikih plemena Reer Hamar, ki prebivajo v Združenem kraljestvu, vsaj dokler ne bo sam sposoben poskrbeti za svoje potrebe v Mogadišu.

29 V teh okoliščinah je Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (višje sodišče (oddelek za priseljevanje in azil)) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba ‚zaščito države, katere državljan je‘, v smislu člena 11(1)(e) in člena 2(e) Direktive 2004/83 razumeti kot državno zaščito?

2. Ali je treba pri odločanju o vprašanju, ali obstaja utemeljen strah pred preganjanjem v smislu člena 2(e) Direktive 2004/83, in o vprašanju, ali obstaja zaščita pred takim preganjanjem v skladu s členom 7 te direktive, uporabiti ‚preizkus zaščite‘ ali ‚ugotavljanje zaščite‘ za obe vprašanji, in če je tako, ali za oboje vsekakor veljajo ista merila?

3. Ne da bi se upoštevalo to, da je mogoča tudi zaščita od nedržavnih subjektov v skladu s členom 7(1)(b) Direktive 2004/83, in če se domneva, da je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, ali je treba učinkovitost ali razpoložljivost zaščite presojati samo glede na zaščitna dejanja/ukrepe državnih subjektov, ali pa je treba upoštevati zaščitna dejanja/ukrepe, ki jih izvajajo zasebni subjekti (civilna družba), kot so družine in/ali plemena?

4. Ali so (kot se domneva v prvem in drugem vprašanju) merila, ki veljajo za ‚ugotavljanje zaščite‘, ko se obravnava prenehanje v okviru člena 11(1)(e) Direktive 2004/83, enaka tistim merilom, ki jih je treba uporabiti v okviru člena 7 te direktive?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

30 Najprej je treba navesti, da je bil v skladu z navedbami v predlogu za sprejetje predhodne odločbe OA sicer priznan status begunca zaradi nasilnega preganjanja, katerega žrtev je bil v devetdesetih letih prejšnjega stoletja kot pripadnik manjšinskega plemena v Mogadišu, ki ga je izvajala milica večinskega plemena v tem mestu, vendar je iz teh istih navedb razvidno, da zaradi sprememb, ki so se medtem zgodile, „v Mogadišu ni plemenskih milic, plemenskega nasilja ne diskriminatorne obravnave na podlagi plemenske pripadnosti, niti za pripadnike manjšinskih plemen“. V zvezi s tem kaže, da navedeni predlog temelji na preudarku, da Zvezna republika Somalija zdaj načeloma nudi zadostno zaščito pred dejanji preganjanja, pri čemer je to zaščito vseeno mogoče dopolniti z zaščito, ki jo zagotavljajo zasebni subjekti, kot sta družina in pleme. V tem okviru predložitveno sodišče poudarja, da ob neobstoju finančne ali druge podpore, ki bi jo zagotovila njihova družina ali pleme, somalijski državljani, ki se vrnejo v Mogadiš, „nimajo pravih možnosti, da si zagotovijo sredstva za preživljanje, ko se vrnejo, [in] bodo soočeni z možnostjo življenja v razmerah, ki so v smislu humanitarne zaščite pod mejo sprejemljivega“.

31 Po tem pojasnilu iz istih navedb izhaja, da OA prereka ugotovitve predložitvenega sodišča, kot so povzete v prejšnji točki, in trdi, da ima še vedno utemeljen strah pred preganjanjem v Mogadišu in da ga somalijski državni organi ne morejo zaščititi pred temi dejanji preganjanja. Poleg tega je francoska vlada na obravnavi trdila, da ugotovitve navedenega sodišča v zvezi z zaščito, ki jo zagotavljajo ti organi, in neobstojem tveganja preganjanja ne ustrezajo več trenutnim razmeram v Somaliji.

32 V teh okoliščinah mora predložitveno sodišče preveriti, ali bi lahko OA po vrnitvi v Mogadiš tvegal, da bo žrtev dejanj preganjanja.

Četrto vprašanje

33 Predložitveno sodišče s četrtim vprašanjem, ki ga je treba obravnavati najprej, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 11(1)(e) Direktive 2004/83 razlagati tako, da mora „zaščita“, na katero se nanaša ta določba glede prenehanja statusa begunca, izpolnjevati enake zahteve, kot so tiste, ki v zvezi s priznanjem tega statusa izhajajo iz člena 2(c) te direktive v povezavi s členom 7(1) in (2) te direktive.

34 V zvezi s tem iz besedila člena 11(1)(e) navedene direktive izhaja, da državljan tretje države preneha biti begunec, če zaradi prenehanja okoliščin, zaradi katerih so mu priznali status begunca, več ne more zavračati zaščite države, katere državljan je.

35 Ta določba enako kot člen 1(C)(5) Ženevske konvencije določa izgubo statusa begunca, če prenehajo okoliščine, zaradi katerih je bil ta status priznan, oziroma drugače povedano, če pogoji za priznanje statusa begunca niso več izpolnjeni. V delu, v katerem člen 11(1)(e) Direktive 2004/83 določa, da državljan „več ne more zavračati“ zaščite svoje izvorne države, ta člen pomeni, da je zadevna „zaščita“ enaka tisti, ki je do takrat ni bilo, in sicer zaščita pred dejanji preganjanja iz vsaj enega od petih razlogov, naštetih v členu 2(c) te direktive (glej v tem smislu sodbo z dne 2. marca 2010, Salahadin Abdulla in drugi, C-175/08, C-176/08, C-178/08 in C-179/08, EU:C:2010:105, točki 65 in 67).

36 Tako so okoliščine, ki dokazujejo nesposobnost ali, nasprotno, sposobnost izvorne države za zagotovitev zaščite pred dejanji preganjanja, odločilne pri presoji, ki vodi do priznanja, ali kadar je to primerno, diametralno, do prenehanja statusa begunca. Tako prenehanje torej pomeni, da so s spremembo okoliščin odpravljeni razlogi, iz katerih je bil priznan status begunca (sodba z dne 2. marca 2010, Salahadin Abdulla in drugi, C-175/08, C-176/08, C-178/08 in C-179/08, EU:C:2010:105, točki 68 in 69).

37 Ob upoštevanju diametralne razlike, ki jo določa Direktiva 2004/83 med priznanjem in prenehanjem statusa begunca, mora zaščita, na podlagi katere se lahko ta status zavrne v okviru člena 2(c) te direktive ali ta status preneha v skladu s členom 11(1)(e) te direktive, izpolnjevati iste zahteve, ki izhajajo zlasti iz člena 7(1) in (2) navedene direktive.

38 Pristojni organi morajo za sklep, da strah zadevnega begunca pred preganjanjem ni več utemeljen, ob upoštevanju člena 7(2) Direktive 2004/83 preveriti, ali je zadevni subjekt zaščite oziroma so zadevni subjekti zaščite v smislu prvega odstavka člena 7 te direktive glede na položaj tega begunca sprejeli razumne ukrepe za preprečitev preganjanja in torej ali imajo zlasti učinkovit sodni sistem za odkrivanje, pregon in kaznovanje dejanj, ki pomenijo preganjanje, ter ali bi imel zadevni državljan v primeru prenehanja statusa begunca dostop do take zaščite (glej v tem smislu sodbo z dne 2. marca 2010, Salahadin Abdulla in drugi, C-175/08, C-176/08, C-178/08 in C-179/08, EU:C:2010:105, točki 70 in 74).

39 Glede na zgornje preudarke je treba na četrto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 11(1)(e) Direktive 2004/83 razlagati tako, da mora „zaščita“, na katero se nanaša ta določba glede prenehanja statusa begunca, izpolnjevati iste zahteve, kot so tiste, ki v zvezi s priznanjem tega statusa izhajajo iz člena 2(c) te direktive v povezavi z njenim členom 7(1) in (2).

Prvo, drugo in tretje vprašanje

40 Predložitveno sodišče s prvim, drugim in tretjim vprašanjem, ki jih je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 11(1)(e) Direktive 2004/83 v povezavi z njenim členom 7(2) razlagati tako, da se z morebitno socialno in finančno podporo, ki jo zagotavljajo zasebni subjekti, kot sta družina ali pleme zadevnega državljana tretje države, izpolnjujejo zahteve glede zaščite, ki izhajajo iz teh določb, in ali je taka podpora upoštevna za presojo učinkovitosti ali dostopnosti zaščite, ki jo zagotavlja država, v smislu člena 7(1)(a) te direktive ali za ugotavljanje obstoja utemeljenega strahu pred preganjanjem na podlagi člena 11(1)(e) navedene direktive v povezavi z njenim členom 2(c).

41 V zvezi s tem je treba na prvem mestu preučiti, ali je mogoče šteti, da socialna in finančna podpora, ki jo zagotavljajo zasebni subjekti, kot sta družina ali pleme zadevnega državljana tretje države, izpolnjuje zahteve glede zaščite, ki izhajajo iz člena 11(1)(e) Direktive 2004/83 v povezavi s členom 7(2) te direktive.

42 V skladu s členom 2(c) te direktive se mora zadevni državljan tretje države zaradi okoliščin v svoji izvorni državi soočati z utemeljenim strahom pred preganjanjem iz vsaj enega od petih razlogov, ki so našteti v tej določbi. Te okoliščine dokazujejo, da ta tretja država svojega državljana ne ščiti pred dejanji preganjanja (glej v tem smislu sodbo z dne 2. marca 2010, Salahadin Abdulla in drugi, C-175/08, C-176/08, C-178/08 in C-179/08, EU:C:2010:105, točki 56 in 57).

43 Kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 58 sklepnih predlogov in kot je bilo navedeno tudi v točki 38 te sodbe, je zaščita, ki se zahteva s členom 11(1)(e) navedene direktive, določena v njenem členu 7(2), v skladu s katerim se „[z]aščita […] načelno nudi, kadar subjekti iz odstavka 1 [tega člena] sprejmejo razumne ukrepe za preprečitev preganjanja ali resne škode, med drugim z vodenjem učinkovitega pravnega sistema za odkrivanje, pregon in kaznovanje dejanj, ki pomenijo preganjanje ali resno škodo, prosilec pa ima dostop do takšne zaščite“.

44 Ob upoštevanju tega besedila zaščita, ki se zahteva s členom 11(1)(e) Direktive 2004/83 v povezavi s členom 7(2) te direktive, napotuje na sposobnost tretje države, katere državljanstvo ima zadevna oseba, da prepreči ali kaznuje dejanja preganjanja v smislu navedene direktive (glej v tem smislu sodbo z dne 2. marca 2010, Salahadin Abdulla in drugi, C-175/08, C-176/08, C-178/08 in C-179/08,

EU:C:2010:105, točke 59, 67 in 68). Poleg tega se navedeni člen 7(2) nanaša na ukrepe, sprejete za preprečevanje dejanj preganjanja, in na obstoj učinkovitega sodnega sistema, ki omogoča odkrivanje, pregon in kaznovanje takih dejanj.

45 Člen 9 Direktive 2004/83, ki opredeljuje elemente, na podlagi katerih je mogoče dejanja opredeliti kot preganjanje, v odstavku 1 določa, da morajo biti upoštevna dejstva „dovolj resne narave ali dovolj ponavljajoča“, da pomenijo „hudo kršitev temeljnih človekovih pravic“ ali biti akumulacija različnih ukrepov, ki je „dovolj huda,“ da vpliva na posameznika podobno kot „huda kršitev temeljnih človekovih pravic“. V skladu s členom 9(3) te direktive mora obstajati tudi povezava med razlogi za preganjanje iz člena 10 te direktive in dejanji preganjanja.

46 Zgolj socialna in finančna podpora, kot je ta, na katero se nanaša predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki se zagotavlja zadevnemu državljanu tretje države, pa sama po sebi ni taka, da bi preprečila dejanja preganjanja ali odkrila, preganjala in kaznovala taka dejanja, zato ni mogoče šteti, da zagotavlja zaščito, zahtevano s členom 11(1)(e) Direktive 2004/83 v povezavi s členom 7(2) te direktive. To velja zlasti zato, ker v obravnavani zadevi cilj navedene socialne in finančne podpore ni zagotoviti zaščito OA pred takimi dejanji, ampak njegova preselitev v Mogadiš.

47 V teh okoliščinah ni mogoče šteti, da socialna in finančna podpora, kot je ta, na katero se nanaša predlog za sprejetje predhodne odločbe in ki jo zagotavlja družina ali pleme zadevnega državljana tretje države, zagotavlja zaščito pred dejanji preganjanja v smislu teh določb.

48 Iz tega na drugem mestu sledi, da taka socialna in finančna podpora ni upoštevna za presojo učinkovitosti ali dostopnosti zaščite, ki jo zagotavlja država v smislu člena 7(1)(a) Direktive 2004/83.

49 To velja še toliko bolj, ker zgolj ekonomske težave načeloma ne spadajo k pojmu „preganjanje“ v smislu člena 9 Direktive 2004/83, tako da taka socialna in finančna pomoč, namenjena reševanju takih težav, načeloma ne bi smela vplivati na presojo zadostnosti državne zaščite pred dejanji preganjanja.

50 Ker v obravnavani zadevi spis, ki je na voljo Sodišču, ne vsebuje informacij, na podlagi katerih bi bilo mogoče šteti, da so ekonomske težave, s katerimi bi se lahko OA soočil pri vrnitvi v Mogadiš, izraz dejanj preganjanja v smislu člena 9 navedene direktive, te ekonomske težave ne spadajo k pojmu „preganjanje“ v smislu tega člena, ki upravičuje priznanje in ohranitev statusa begunca.

51 Poleg tega, čeprav je francoska vlada na obravnavi navedla, da bi bilo lahko hudo materialno pomanjkanje upoštevno za priznanje subsidiarne zaščite, pa iz navedb v predlogu za sprejetje predhodne odločbe izhaja, da se spor o glavni stvari in vprašanja, predložena Sodišču, ne nanašajo na vprašanje, ali se OA lahko prizna status subsidiarne zaščite, temveč na prenehanje njegovega statusa begunca. V zvezi s tem je treba namreč pojasniti, da je treba sklicevanje – v vprašanjih za predhodno odločanje – na člen 2(e) Direktive 2004/83, ki vsebuje opredelitev „osebe, upravičene do subsidiarne zaščite“, glede na pojasnila predložitvenega sodišča in ob upoštevanju vseh elementov iz spisa, ki je na voljo Sodišču, razumeti tako, da se nanaša na člen 2(c) te direktive in se tako nanaša izključno na prenehanje statusa begunca tožeče stranke iz postopka v glavni stvari.

52 Poleg tega je treba – če je treba vprašanja predložitvenega sodišča razumeti tako, da se z njimi želi ugotoviti, ali je mogoče, če plemena v Mogadišu poleg njihove socialne in finančne pomoči morda zagotavljajo tudi varnostno zaščito, upoštevati tako zaščito, da se preveri, ali zaščita, ki jo zagotavlja država, izpolnjuje zahteve, ki izhajajo zlasti iz člena 7(2) Direktive 2004/83 – za to, da se ugotovi, da strah begunca pred preganjanjem ni več utemeljen, opozoriti, da je subjekt oziroma so subjekti zaščite, v zvezi s katerimi se presoja, ali je dejansko prišlo do spremembe okoliščin v izvorni državi, v skladu s členom 7(1)(a) in (b) te direktive bodisi država sama bodisi stranke ali organizacije, vključno z mednarodnimi organizacijami, ki nadzorujejo državo ali bistveni del njenega ozemlja (sodba z dne 2. marca 2010, Salahadin Abdulla in drugi, C-175/08, C-176/08, C-178/08 in C-179/08, EU:C:2010:105, točka 74).

53 V skladu z zahtevami, navedenimi v točkah 38 in od 43 do 46 te sodbe, pa take varnostne zaščite nikakor ni mogoče upoštevati pri preverjanju, ali zaščita države izpolnjuje zahteve, ki izhajajo zlasti iz člena 7(2) navedene direktive.

54 Na tretjem mestu predložitveno sodišče Sodišče sprašuje, ali je obstoj socialne in finančne podpore, ki jo zagotavlja družina ali pleme zadevnega državljana tretje države, vseeno mogoče upoštevati pri ugotavljanju obstoja utemeljenega strahu pred preganjanjem na podlagi člena 11(1)(e) Direktive 2004/83 v povezavi s členom 2(c) te direktive. V skladu s to razlago, ki so jo sprejela nekatera sodišča Združenega kraljestva, naj bi bila socialna in finančna podpora, ki jo zagotavlja družina ali pleme zadevnega državljana tretje države, ne glede na zahteve glede zaščite, ki izhajajo iz prve od teh določb v povezavi s členom 7(2) te direktive, taka, da bi tak strah izključila.

55 V skladu s členom 2(c) Direktive 2004/83 je begunec med drugim državljan tretje države, ki je „zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem“ zaradi rasne, verske, nacionalne pripadnosti, političnega prepričanja ali pripadnosti določeni družbeni skupini zunaj države, katere državljan je, in ne more ali „zaradi tega strahu“ noče izkoristiti „zaščite“ te države. Če so okoliščine, ki upravičujejo tak strah, prenehale obstajati, lahko status begunca v skladu s členom 11(1)(e) te direktive preneha.

56 V zvezi s tem je treba navesti, da so pogoji iz člena 2(c) Direktive 2004/83, ki se nanašajo na strah pred preganjanjem in zaščito, neločljivo povezani. Zaščita, na katero se sklicuje ta določba, je namreč, kot je razvidno iz točke 47 te sodbe, zaščita pred dejanji preganjanja.

57 Sodišče je tako že razsodilo, da čeprav je zadevni državljan zaradi okoliščin, ki obstajajo v njegovi izvorni državi, soočen z utemeljenim strahom pred preganjanjem iz vsaj enega od petih razlogov, naštetih v členu 2(c) Direktive 2004/83, pa te okoliščine dokazujejo, da zadevna tretja država svojega državljana ne ščiti pred dejanji preganjanja (glej v tem smislu sodbo z dne 2. marca 2010, Salahadin Abdulla in drugi, C-175/08, C-176/08, C-178/08 in C-179/08, EU:C:2010:105, točki 57 in 58). Za državljana tretje države, ki je dejansko zaščiten pred dejanji preganjanja v smislu te določbe, namreč ni mogoče šteti, da se utemeljeno boji preganjanja.

58 Poleg tega so iste okoliščine, ki dokazujejo, da zadevna tretja država svojega državljana ne ščiti pred dejanji preganjanja, vzrok za to, da ta državljan ne more ali upravičeno noče izkoristiti „zaščite“ svoje izvorne države v smislu navedene določbe, torej v smislu sposobnosti te države za preprečevanje in kaznovanje dejanj preganjanja (sodba z dne 2. marca 2010, Salahadin Abdulla in drugi, C-175/08, C-176/08, C-178/08 in C-179/08, EU:C:2010:105, točka 59).

59 Zato je treba za ugotovitev, ali se državljan zadevne tretje države utemeljeno boji preganjanja v svoji izvorni državi v smislu člena 2(c) Direktive 2004/83, upoštevati obstoj ali neobstoj zaščite pred dejanji preganjanja v tej tretji državi.

60 Vendar zaščita pred dejanji preganjanja, ki obstaja v tretji državi, dopušča sklepanje o neobstoju utemeljenega strahu pred preganjanjem v smislu te določbe le, če ta zaščita izpolnjuje zahteve, ki izhajajo zlasti iz člena 7(2) te direktive.

61 Ker so namreč pogoji iz člena 2(c) navedene direktive, ki se nanašajo na strah pred preganjanjem in zaščito pred dejanji preganjanja, kot je razvidno iz točke 56 te sodbe, neločljivo povezani, jih ni mogoče preučiti glede na ločeno merilo zaščite, ampak jih je treba presojati glede na zahteve, določene zlasti v členu 7(2) iste direktive.

62 Poleg tega iz člena 1 Direktive 2004/83 natančneje izhaja, da ta člen 7(2) določa minimalne zahteve glede zaščite pred dejanji preganjanja, ki obstaja v tretji izvorni državi zadevne osebe in ki lahko tej osebi, odvisno od primera, prepreči priznanje statusa begunca. Razlaga, v skladu s katero bi se lahko na podlagi obstoječe zaščite v tej tretji državi izključil utemeljen strah pred preganjanjem, tudi če ne izpolnjuje teh zahtev, pa bi lahko ogrozila minimalne zahteve iz zadnjenavedene določbe.

63 Glede na zgornje preudarke je treba na prvo, drugo in tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 11(1)(e) Direktive 2004/83 v povezavi z njenim členom 7(2) razlagati tako, da se z morebitno socialno in finančno podporo, ki jo zagotavljajo zasebni subjekti, kot sta družina ali pleme zadevnega državljana tretje države, ne izpolnjujejo zahteve glede zaščite, ki izhajajo iz teh določb, in zato ni upoštevna niti za presojo učinkovitosti ali dostopnosti zaščite, ki jo zagotavlja država, v smislu člena 7(1)(a) te direktive niti za ugotavljanje obstoja utemeljenega strahu pred preganjanjem na podlagi člena 11(1)(e) navedene direktive v povezavi z njenim členom 2(c).

Stroški

64 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

1. **Člen 11(1)(e) Direktive Sveta 2004/83/ES z dne 29. aprila 2004 o minimalnih standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito, in o vsebini te zaščite je treba razlagati tako, da mora „zaščita“, na katero se nanaša ta določba glede prenehanja statusa begunca, izpolnjevati iste zahteve, kot so tiste, ki v zvezi s priznanjem tega statusa izhajajo iz člena 2(c) te direktive v povezavi z njenim členom 7(1) in (2).**

2. **Člen 11(1)(e) Direktive 2004/83 v povezavi z njenim členom 7(2) je treba razlagati tako, da se z morebitno socialno in finančno podporo, ki jo zagotavljajo zasebni subjekti, kot sta družina ali pleme zadevnega državljana tretje države, ne izpolnjujejo zahteve glede zaščite, ki izhajajo iz teh določb, in zato ni upoštevna niti za presojo učinkovitosti ali dostopnosti zaščite, ki jo zagotavlja država, v smislu člena 7(1)(a) te direktive niti za ugotavljanje obstoja utemeljenega strahu pred preganjanjem na podlagi člena 11(1)(e) navedene direktive v povezavi z njenim členom 2(c).**

Podpisi